Fimmtudaginn 15. febrúar 1996.

Nr. 423/1994. **A/S Veidekke**
(Helgi Jóhannesson hrl.)
gegn
Arnarfelli hf.
(Steingrímur Þormóðsson hdl.)

Ómerking. Frávísun frá héraðsdómi. Kröfugerð.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Garðar Gíslason og Arnljótur Björnsson og Bjarni K. Bjarnason, fyrrverandi hæstaréttardómari.

Krafttak sf. skaut máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 14. október 1994. Fyrir Hæstarétt voru lögð gögn þess efnis, að sameignarfélaginu Krafttaki, sem var stefndi í héraði, hafi verið slitið á árinu 1995, og hafi A/S Veidekke tekið við réttindum og skuldbindingum Krafttaks. Breytist aðild málsins í samræmi við það.

Af hálfu áfrýjanda er krafist sýknu og málskostnaðar úr hendi stefnda bæði í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst staðfestingar héraðsdóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Í hinum áfrýjaða dómi er rakin orðrétt dómkrafa sú, sem stefndi gerði í héraði. Tók héraðsdómari kröfuna efnislega til greina með einni breytingu, sem ekki skiptir máli hér. Krafa stefnda beinist að formsatriðum fremur en efnisatriðum og er þannig sett fram, að viðurkenning hennar með dómi myndi ekki leiða til þess, að efnisleg úrlausn fengist um álitaefni það, sem málsaðilar í reynd deila um. Kröfugerð stefnda er því andstæð meginreglum réttarfars um skýran málatilbúnað, og verður dómur ekki á hana lagður. Af þeim sökum verður ekki komist hjá að ómerkja hinn áfrýjaða dóm og vísa málinu frá héraðsdómi.

Eftir atvikum þykir rétt, að málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti falli niður.

D ó m s o r ð:

Hinn áfrýjaði dómur á að vera ómerkur, og er málinu vísað frá héraðsdómi.

Málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti fellur niður.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 28. júlí 1994.

Mál þetta, sem dómtekið var 6. júlí sl., höfðaði Arnarfell hf., kt. 441288-1399, Óseyri 8, Akureyri, fyrir Héraðsdómi Reykjavíkur með stefnu, birtri 6. febrúar 1994, gegn Krafttaki sf., kt. 460984-1069, Síðumúla 33, Reykjavík.

Dómkröfur.

Stefnandi krefst þess, að viðurkennt verði með dómi, að reikningur stefnda frá 15. okt. 1993 nr. 0213, merktur stefnda og stílaður á stefnanda, að fjárhæð alls 5.727.000 kr., að eftirstöðvum 4.641.250 kr. (sic), sé ógildur og að stefnda verði gert skylt að gefa út annan reikning á stefnanda, sem hljóði á þessa leið: Seldir 3 stk. vörubifreiðar, teg. Kochums, skráningarnr. FR-608, FR-607 og FR-606, skv. kaupsamningi, undirrituðum 29. júní 1993, samtals fyrir 4.600.000 kr., þar af 19,68% virðisaukaskattur, 905.280 kr. Kaupverð að fullu greitt. Þá er krafist málskostnaðar.

Dómkröfur stefnda eru aðallega krafa um sýknu af öllum kröfum stefnanda og málskostnað að mati réttarins.

Málavextir.

Með samningi, dags. 29. júní 1993, keypti stefnandi af stefnda þrjár vörubifreiðar af gerðinni Kochums 425 b, allar af árgerðinni 1980, með skráningarnúmerunum FR-608, FR-607 og FR-606. Í 3. gr. samningsins er ákvæði um söluverð bifreiðanna, og er greinin svohljóðandi:

„Söluverð bifreiðanna er samtals 4.600.000 kr., sem skiptist þannig, að söluverð bifreiðarinnar FR-608 telst vera 2.000.000 kr., bifreiðarinnar FR-607 2.000.000 kr. og bifreiðarinnar FR-606 600.000 kr. Arnarfell hf. skuldbindur sig til þess að greiða kaupverð allra bifreiðanna óskipt á eftirfarandi hátt:

3.1. Með bifreið af gerðinni Scania L 80, árgerð 1972, skráningarnúmer AI-866, verðmat	kr.	350.000
3.2. Með greiðslu í peningum við undirskrift samnings þessa	–	250.000
3.3. 15. júlí	–	1.000.000
3.4. 15. ágúst	–	1.000.000

3.5. 15. september	–	1.000.000
3.6. 15. október	–	1.000.000
Samtals	kr.	4.600.000

Samkvæmt 4. gr. samningsins töldust bifreiðarnar afhentar stefnanda sama dag, en afsal skyldi gefið út, þegar allar greiðslur skv. 3. gr. hefðu verið inntar af hendi. Til þess tíma skyldi stefnandi greiða tryggingargjald af bifreiðum og rekstrarkostnað, en auk þess skyldu bifreiðarnar og rekstur þeirra á tímabilinu að öllu leyti vera á ábyrgð stefnanda. Við útgáfu afsals skyldu tryggingargjöld og skattar af bifreiðunum gerðir upp, en stefnandi bera ábyrgð á greiðslu þeirra frá og með afhendingardegi.

Hinn 15. október 1993 gaf stefndi út svofelldan reikning á hendur stefnanda:

Seldir 3 stk. Kochums samkvæmt kaupsamningi, undirrituðum 29. 6. 1993, FR-608, FR-607 og FR-606, samtals 4.600.000 kr. + 24,5% virðisaukaskattur, 1.127.000 kr., alls 5.727.000 kr. Greitt með AI-866 435.750 kr. Greitt með peningum 6. ágúst 1993 1.250.000 kr. Eftirstöðvar 4.041.250 kr.

Að sögn stefnanda mótmælti hann gerð reikningsins og greiddi stefnda það, sem stefnandi taldi stefnda bera með réttu, 4.600.000 kr., að frádregnum 350.000 kr. + 1.250.000 kr. eða 3.000.000 kr. Með bréfi, dags. 2. des. 1993, mótmælti lögmaður stefnanda ofangreindum reikningi og óskaði eftir löglegum reikningi.

Málsástæður og rökstuðningur stefnanda.

Stefnandi reisir dómkröfur sínar á því, að 4.600.000 kr. hafi verið endanlegt heildarkaupverð bifreiðanna FR-606, FR-607 og FR-608, eins og 3. grein kaupsamningsins frá 29. júní 1993 kveði á um.

Ef ætlun stefnda hafi verið, að ofan á kaupverðið 4.600.000 kr. ætti að koma 24,5% virðisaukaskattur, hafi stefnda borið að taka það fram við stefnanda og gera honum grein fyrir því, áður en gengið var til samninga. Nauðsynlegt hafi verið að tilgreina það í samningnum, að ofan á kaupverðið 4.600.000 kr. ætti að reiknast 24,5% virðisaukaskattur, að fjárhæð 1.127.000 kr., til þess að geta staðið á því nú að krefjast þessarar fjárhæðar, en þar sem slík tilgreining hafi ekki verið gerð, geti stefndi ekki krafið stefnanda nú um þá fjárhæð til viðbótar við 4.600.000 kr., samtals 5.727.000 kr.

Stefnandi hafi þegar greitt umsamið kaupverð að fullu og eigi því rétt á reikningi frá stefnda því til staðfestingar.

Um frekari rökstuðning er af hálfu stefnanda vísað til 4. mgr. 22. gr. laga um virðisaukaskatt. Jafnframt er vísað til þeirrar meginreglu kröfuréttar og

samningaréttar, að upp gefið kaupverð skv. kaupsamningi sé endanlegt verð og kaupandi megi búast við og treysta, að svo sé.

Málsástæður og rökstuðningur stefnda.

Af hálfu stefnda er til þess vísað, að aðilar málsins hafi í upphafi samið svo um, að nettósöluverð vörubifreiðanna væri 4.600.000 kr., og því beri stefnanda að greiða virðisaukaskatt af þeirri fjárhæð. Krafa stefnanda um útgáfu nýs reiknings eigi því ekki við nein rök að styðjast.

Stefnandi sé verktakafyrirtæki á sama hátt og stefndi. Bygging og viðgerð mannvirkja sé skráð sem megintilgangur fyrirtækisins. Sé mjög algengt í þessari viðskiptagrein eins og mörgum öðrum, að verktakafyrirtæki versli innbyrðis með vélar, tæki og tól. Samkvæmt 3. mgr. 11. gr. laga nr. 50/1988 um virðisaukaskatt teljist sala á vélum, tækjum og öðrum rekstrarfjármunum til skattskyldrar veltu. Það sé því ótvírætt, að stefnandi hafi eða í öllu falli hafi átt að hafa fulla vitneskju um, að salan á vörubifreiðunum frá stefnda hafi verið virðisaukaskattsskyld sala. Stefnandi hafi vitað, að stefnda var skylt samkvæmt lögum að innheimta skattinn og gera skil á honum í ríkissjóð.

Ekkert sé vikið að greiðslu virðisaukaskatts í tilvitnuðum kaupsamningi. Þar sé talað um, að kaupverð bifreiðanna sé að fjárhæð 4.600.000 kr. Þegar rætt sé um kaupverð í slíkum viðskiptum, sé ávallt átt við verð án virðisaukaskatts, því að kaupandi nýti alltaf virðisaukaskattinn til frádráttar á útskatti í rekstri sínum. Hver þekki ekki hina margumræddu „vask-bíla“, en auglýsingar á kaupverði slíkra bifreiða séu allar án tilgreiningar á virðisaukaskatti af fyrrgreindum ástæðum. Verðgildi bifreiðanna hafi verið meira en 4.600.000 kr., og það kaupverð hafi því verið stefnanda mjög hagstætt.

Stefnandi leggi mikið upp úr túlkun 4. mgr. 22. gr. laga nr. 50/1988 kröfu sinni til stuðnings, en í því ákvæði segi: „Í upplýsingum um verð á vöru eða skattskyldri þjónustu skal koma greinilega fram, ef upp gefið verð er ekki með virðisaukaskatti.“ Þetta ákvæði eigi ekki við í því máli, sem hér sé til umfjöllunar. Í greinargerð laganna segi til skýringar þessu ákvæði m. a.: „Hér er átt við upplýsingar um verð á vöru í auglýsingum eða með öðrum hætti, og er reglan sett með hagsmuni neytenda í huga.“ Þetta ákvæði gildi m. ö. o. ekki, þegar lögaðilar á sambærilegu viðskiptasviði eigi viðskipti innbyrðis. Með ákvæðinu sé verið að vernda neytendur, þ. e. hinn almenna borgara. Ljóst sé, að ákvæðið gildi ekki um innbyrðis viðskipti jafnsettra aðila. Hafa verði í huga hagsmuni stefnda gagnvart hagsmunum stefnanda. Ef stefnandi greiði hinn lögbundna virðisaukaskatt, geti hann nýtt sér þann reikning, sem hann hafi þegar fengið út gefinn, til frádráttar á útskatti í rekstri sínum. Hann verði því ekki fyrir neinu tjóni. Verði stefndi á hinn

bóginn dæmdur til að gefa út nýjan reikning, sé ljóst, að hann tapi umfangsmiklum fjármunum.

Af hálfu stefnda er á það bent, að föst venja sé í viðskiptum milli verktaka að tala um nettósöluverð, þ. e., að aldrei sé talað um virðisaukaskattinn.

Um rökstuðning fyrir kröfum stefnda er vísað til laga nr. 50/1988, sbr. einkum 11. gr. og 22. gr., svo og almennra reglna samningaréttar um túlkun samninga o. fl. Að því er varðar málskostnað, er vísað til XXI. kafla laga nr. 91/1991, sérstaklega 1. mgr. 130. gr. og 4. mgr. 129. gr.

Við munnlegan málflutning var því m. a. haldið fram af hálfu stefnda, að skv. 4. gr. samningsins in fine skyldi gera upp tryggingargjöld og skatta af bifreiðunum við útgáfu afsals, og styðji það þá skoðun, að þá skyldi greiða virðisaukaskattinn.

Við aðalmeðferð málsins kom fyrir dóm til skýrslugjafar Sigurbergur Konráðsson, framkvæmdastjóri stefnanda, en ekki aðrir.

Niðurstaða.

Grundvöllur viðskipta aðila er áðurgreindur kaupsamningur, dags. 29. júní 1993. Í samningnum er hvergi minnst á virðisaukaskatt og söluverð bifreiðanna tilgreint samtals 4.600.000 kr. Það, að hvergi er minnst á virðisaukaskatt, hvorki í sambandi við verð né hina tilgreindu gjalddaga, sýnir, að í umsömdu verði hafi virðisaukaskattur átt að vera innifalinn, sbr. 22. gr. laga nr. 50/1988.

Það breytir ekki þessari niðurstöðu, að í 4. gr. samningsins segir m. a. svo: „Við útgáfu afsals skulu tryggingargjöld og skattar af bifreiðunum gerðir upp, en Arnarfell hf. ber ábyrgð á greiðslu þeirra frá og með afhendingardegi.“ Samkvæmt orðalagi greinarinnar í heild svo og hinni tilvitnuðu setningu þykir augljóst, að þar sé átt við bifreiðagjöld.

Eins og málið liggur fyrir, hefur stefndi ekki sýnt fram á, að í umræðum um verð í slíkum viðskiptum sem þeim, er málið er af risið, sé ávallt átt við verð án virðisaukaskatts, og þá ekki heldur, að föst venja sé í viðskiptum milli verktaka að tala um nettó-söluverð, þ. e., að það sé aldrei talað um virðisaukaskattinn. Í fram lagðri verðskrá um notaðar vinnuvélar er tekið fram, að upp gefið verð sé án virðisaukaskatts.

Ósannað er, að verðgildi bifreiðanna hafi verið meira en 4.600.000 kr.

Í stefnukröfu er ritvilla, þar sem segir, að reikningurinn, sem krafist er ógildingar á, sé að eftirstöðvum 4.641.250 kr., en á að vera 4.041.250 kr. Þar sem ljóst er, hvaða reikning er um að ræða, þykir ritvilla þessi eftir atvikum ekki skipta máli við niðurstöðu málsins.

Með vísan til þess, sem hér hefur verið rakið, ber að taka kröfu stefn-

anda til greina og dæma stefnda til að greiða stefnanda málskostnað, sem telst hæfilega ákveðinn 200.000 kr.

Auður Þorbergsdóttir héraðsdómari kvað upp dóminn.

Dómsorð:

Reikningur stefnda, Krafttaks sf., frá 15. okt. 1993 nr. 0213, merktur stefnda og stílaður á stefnanda, Arnarfell hf., að fjárhæð alls 5.727.000 kr., að eftirstöðvum 4.041.250 kr., er ógildur.

Stefndi, Krafttak sf., gefi út svofelldan reikning, stílaðan á stefnanda, Arnarfell hf.: Seldir 3 stk. vörubifreiðar, teg. Kochums, skráningarnr. FR-608, FR-607 og FR-606, skv. kaupsamningi, undirrituðum 29. júní 1993, samtals fyrir 4.600.000 kr., þar af 19,68% virðisaukaskattur, 905.280 kr. Kaupverð er að fullu greitt.

Stefndi greiði stefnanda 200.000 kr. í málskostnað.
